

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Румен Минчев Райчев
на хабилитационния труд на доц. Д-р арх. Милена Николова,
преподавател по дисциплината „Пространство, цвят, дизайн”
към катедра „Индустириален дизайн” в НХА,
състоящ се от учебно помагало на тема
„Цветът в жилищния интериор” и материали за конкурса за
академичната длъжност „ПРОФЕСОР” обявен в ДВ брой 49 от 04 06 2013

Уважаема научна комисия,

Уважаеми колеги,

С особено удоволствие пристъпвам към представяне на материалите за защита на хабилитационния труд на доц. Д-р арх. Милена Николова, тъй като нас ни свързва дългогодишна преподавателска дейност, както и сродни проблеми свързани с работата ни в двете близки катедри ДДС и Промислен дизайн.

Бързам да подчертая, че имам прекрасни впечатления от професионалното умение и педагогичен подход към студентите на доц. Николова, като преподавател и специалист. Тя изцяло се е посветила, както на учебните проблеми свързани с въздействието на цвета върху човека, за постигане на оптимален комфорт в интериорната среда, но е също и активен реализатор на свои творчески проекти.

В нейния подход виждаме с каква вещина пристъпва към обясненията си за изграждане на цветовете композиции в жилищния интериор. Тя навлиза в проблема едновременно като специалист, познаващ от една страна въздействието на цвета върху човека, а от друга, отношението цвят, пространство, интериорна среда.

Този комплексен подход е цитирам ...”като познаване на основните психо-физиологически въздействия на цветовете, които могат да бъдат търсени като психологичен ефект, така и определени оптически корекции на пространствата”.

Това становище на доц. Николова показва, че тя си служи не с някакви абстрактни тези, а разглежда процесите на образуване на цветовата композиция в

интериора като синтез на множество фактори, обусловени от логиката на конкретната интериорна среда.

В своя труд доц. Николова дава оценка на характерни жилищни среди отговарящи на основни цветови композиции. Тя използва определения, за всяка една от тези среди даваща им конкретна характеристика като следните, цитирам „...емоционално-естетически въздействия на цветовете съчетания в пространството”. Избраните теми имат за задача чрез цветови хармонични връзки на отделни интериорни пространства, стени и мебели, да предизвикват определени асоциации за могъщество и значимост, тържественост, богатство, романтика, жизнерадостност, нежност и др., общо седемнадесет колоритни характеристики на въздействие предизвикващи емоционални състояния в които се предполага, че ще бъде въведен намиращия се в тази цветова среда.

Тези усещания за въздействие върху човека, създаващи определени асоциации биват чувствени и обективни и безспорно Николова има предвид, както въздействието на средата като функция, така и предразполагащите цветови характеристики на въздействие като ефект т.е. психологичен, физиологичен и физичен. Това се подсказва и от представената съдържателна таблица 1, която следва текста. Вярно е, че психологичното въздействие е спонтанно, а физиологичното въздействие на цвета е индексикално, но по-често много автори възприемат тези въздействия като едновременни. Тази моя констатация не намалява значимостта на предложените от автора на този труд състояния на въздействие, като цветова хармония в интериора. Доц. Николова по скоро се осланя на установените традиции от векове, в търсенето на създадената трайна символика на въздействие, почерпена от предходните култури. Такъв е например цвета на императорския пурпур в дворцовия церемониал в Рим и Византия създаващ ефекта за пропаганда чрез представителност, за едноличната власт на владетеля.

Добре представената от доц. Николова поредица от примери в кратката историческа справка за познаването на цветовете е достътно доказателство за това.

Голям дял, около 110 страници от книгата, доц. Милена Николова отделя на история на архитектурните стилове от античността до наши дни, като подробно

анализира цветовата среда в интериора на жилището обвързвайки я с характеристиката на епохата и естетико-функционалните особености на средата. Този дял, озаглавен „Цветовата среда в историческите епохи” е ценен като учебно помагало за студентите по дизайн. Чрез него студента се втопява в характерна историческа епоха и анализира особеностите довели до примени, предизвикали избор на нова естетическа концепция.

Доц. Николова предлага своето виждане за оптимален комфорт на интериорната среда в своите цветови схеми за жилищен интериор. Тя разделя цветовата хармония в няколко обособени групи, като допълнителна, сходна, разделена допълнителна и монохроматична. Дава препоръки, приложение и представя примери за цветова композиция в конкретна среда. Определя няколко групи цветова хармония.

В първата група се спира разглеждайки по-подробно на създаване на композиции с тонове от неутрални и ахроматични цветови схеми, препоръчвайки избор на отделни бои за оцветяване, както и общи указания за наситеност и разреждане на цветовия тон.

Във втората цветова група се разглеждат създаване на композиции в хармонични цветови схеми на основните цветови тонове на субтрактивното смесване – червен, син и жълт. Червеният цвят е представен със всички свои нюанси от наситен тон до изсветлен и потъмнен, както и отенъците му в композиция с другите два цвята. Синият цвят е разгледан със всички свои нюанси с изсветляване и потъмняване както и в съчетание в топлата и студени гама.

Жълтят цвят също следва своето композиционно представяне като изсветляване, потъмняване и смесване в нюансите на топло-студената гама на другите два основни цвята. В тази група основните цветове са погледнати от автора като въздействащи върху средата емоционално, предразполагащи определено състояние, успокояващи или подбуждащи и активизиращи интериорната среда.

Следващата група са композиции в хармонични цветови схеми на базата на вторичните (производни) цветови тонове на боите. Това са зелените, оранжевите и виолетовите оцветители, като към тях са прибавени и пурпурните тонове на боите.

Зелените тонове са определени със своята точна психологическа характеристика и физиологическо въздействие. Това се изразява в съчетанието им и със съседните топли и студени тонове в наситен и ненаситен цвят, смесен и чист нюанс на цвета, представен в светли и тъмни градации.

Оранжевите тонове са получили своята определеност и въздействие на наситеност, като доминанта, изсветляване, потъмняване и смесване със съседните вторични тонове.

В една група са разгледани виолетовите заедно с пурпурните тонове и смесванията им със съседните вторични цветове - зелени и оранжеви, както и в техните светли и тъмни стойности. Трябва да се отбележи, че пурпурния цвят на боята е вид произведен пигмент и не представлява вторичен цвят получен по реда на субтрактивното смесване на основните цветове.

Последната глава от труда на доц. Николова представлява методическа основа за изграждане на цветова среда. Там се изясняват и определят онези фактори обуславящи в резултат на анализ, възможните решения, които могат да се вземат за оцветяване на конкретен интериор. Те обхващат всички условия на средата, предназначението, изложението, осветеност, възраст на обитателите, композиционни основни и допълнителни условия, за създаване на оптимален цветови комфорт в интериорната среда.

Автора разглежда обстойно и задълбочено всички въпроси цитирайки изследванията на известни световни капацитети, отнасящи се до функционалната целесаобразност, хармоничната връзка на цветовата среда, въздействаща благоприятно върху обитателите на интериорното пространство. В труда си доц. Николова прави връзка и с традицията в нашето архитектурно наследство за необходимостта от взаимстване на определени елементи от нея в съвременната модерна архитектурна концепция. Прави и анализ на дадена цветова среда, в която може да се използва коректив с помощта на цвета, за подсилване или отслабване на качествата или недостатъците на обемно-пространствената и тектонична структура. Определя няколко основни точки за намеса с различни средства за постигане на благоприятни резултати с въвеждане на оптически корекции и подходящо

оцветяване. Николова прави следните подялби на групи на различие по композиционни похвати:

А – при ярко изразена граница между цвят от цвят – ефект на силен контраст между цвят на стените и мебели (светло – тъмно).

Б - при постепенен преход от един цвят към друг (ефект на отстъпване или настъпване) преливащи се тонове при много високи или ниски помещения, и при рисунки върху стените.

В - при съчетаване на цветовете с разделящ контур. Пана при много широки помещения (обединяващ ефект)

Г - еднакъв цвят на стените и фона а елементите за обзавеждане различни по цвят и форма - фоновият цвят е обединяващ фактор.

Д - съпоставяне на цветове възприемащи се последователно и не попадащи едновременно в полезрението при наблюдаване на отделните помещения с различен цвят. Зрението обобщава възприятието сумарно.

Е - използване на оптично събиране на цвета на предмета от разстояние, на тапети, дамаски и други, като многоцветните точкови изображения на десена се сливат в едно общо цветно впечатление.

Търси се единство и различие не само в цветовия контраст, но и по фактура и текстура на материала, както и в отражателната способност на повърхността на предмета изразена в мат, гланц др., като те са изразени в градация като пространствено въздействащи, температурно въздействащи, като тежест, активност и емоционално стимулиращи.

Доц. Николова подробно се спира на контрастно въздействащите хармонии и на нюансите в градацията на цветното впечатление. Определя значението на симетрията и асиметрията в изграждането на композицията в интериора.

Друг важен композиционен принцип е метричното повторение и ритъма в цвят и форма. Отделно се подчертава значението на осветеността в интериора, при което се разчита на въздействието на слъчевата светлина и на изкуствените осветители, определящи световата среда, яркост и наситеност изразени чрез светлинния комфорт.

След всичко казано до тук, сумирайки основните насоки в методическия подход на доц. арх. Милена Николова, заключаваме, че учебното помагало представлява ценно помощно средство, ще си послужи с думите на автора: „...опорна точка при изграждане на интериорната композиция в творческия подход на студентите в тяхната работа дори и след завършване на образованието”.

Потвърждаваме и факта, че такъв труд излиза за първи път в България като цялостна студия по проблемите на цвета в жилищния интериор и това представлява съществен принос за сферата на интериорния дизайн.

Арх. Николова не е само добър педагог и преподавател, но е и творец, който непрекъснато реализира своите проекти на практика. Това личи от представения албум, в който са показани последните творчески разработки и реализации на цветовата среда в жилища и обществени сгради.

Това е гаранция за зряла творческа активност и признание за приносите на един творец.

В свитъка „Доклади” са приложени 11 публикации изнесени на научни форуми в периода след защитата и на научната степен „Доцент”. Те са доказателство за постоянната активност и като учен на кандидата.

Разглеждайки учебните програми сме впечатлени от верния подход и изчерпателност в учебно-методическите изисквания към студентите за постигане на високи резултати в обучението.

Общата констатация относно труда на тема „Цвета в жилищния интериор” както и цялостното представяне на доц. Д-р арх. Милена Николова в кандидатурата и за конкурса е достойно за похвала. В резултат на това предлагаме да бъде гласувано удостояването на доц. Д-р арх. Милена Николова с академичната длъжност „Професор”, която е редовен преподавател към катедра „Индустиален дизайн” в Националната художествена академия.

С уважение:.....

(Проф. Румен Минчев Райчев)

